

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva drav. banovine

»OBRTNI VESTNIK«
izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu in stane:
celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 2.—

GLASILO OKROŽNIH ODBOROV, OBRTNIH ZDRUŽENJ
IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, CANKARJEVO NABREŽJE 9.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski do-
voljeni s z navedbo v. ra.

Številka pri poštni hranilnici, podruž-
nici v Ljubljani 10.860.

XIX. LETNIK.

V LJUBLJANI, DNE 1. FEBRUARJA 1936.

ŠTEV. 3.

V enotnih, močnih organizacijah leži naš uspeh

IV. redna letna seja širše uprave Okrožnega odbora
obrtniških združenj v Ljubljani.

Verno sliko težkega položaja, v katerem se danes obrtništvo nahaja, je podala v ponedeljek, dne 27. januarja seja širše uprave Okrožnega odbora obrtniških združenj v Ljubljani. Pokazala pa je tudi potrebo, ki je v teh časih nujnejša kot kadarkoli, da se mora obrtništvo krepko okleniti svojih stanovskih organizacij, ker le potom njih se bodo mogli v vztrajnem in složnem delu doseči oni uspehi, katerih si vsi želimo.

Predsednik g. Fran Igljč je uvodoma pozdravil navzočega zastopnika kr. banske uprave g. sekretarja Frana Šinka, zastopnika Zbornice za TOI: predsednika obrtnega odseka g. Rebeka Josipa in tajnika dr. Pretnarja ter zborničnega svetnika gg. Briclja in Krapčža. Nato je podal naslednje predsedniško poročilo:

Kakšen je položaj v obrtniškimi vrstah, se vidi najbolj iz statistike gibanja obratov. Ugotoviti moram sicer, da se je nazadovanje števila obratov in odjavljanje v preteklem letu nekoliko zmanjšalo, vendar je kljub temu v prvih treh četrtletjih lanskega leta odjavilo v dravski banovini preko tisoč obrtnih mojstrov svoje obrate, ker so prišli v tako stanje, da niso mogli več vzdržati in so bili prisiljeni likvidirati. V istem času pa je na novo prijavila obratovanje le cca 630 obrtnikov, tako, da se je število obrtnikov v Sloveniji zmanjšalo v prvih devetih mesecih preteklega leta za preko 400 obratov. Ako gledamo nazaj na vsa pretekla štiri leta, vidimo, da je nazadovalo število obrtništva za cca 3500 obratov, ker je bilo število odjav vsa leta nesorazmerno večje od števila prijav novih obratov. Dejstvo, da je število obrtnikov v tem kratkem času tako zelo nazadovalo, najbolj nazorno ilustrira razjedajoče rane, ki glodajo na gospodarskem organizmu naše banovine.

Eden izmed glavnih vzrokov tega že skoro nevzdržnega položaja je brezdvomno **previsoka davčna obremenitev**. Predpisana pridobnina stoji od leta v večjem nesorazmerju s številom obratov. V primeri z letom 1933 se je skupni predpis na pridobnini na področju dravske finančne direkcije zvišal v letu 1934 za več kot 65% kljub temu, da se je število obratov med tem že ponovno skrčilo. To nesorazmerje je bilo deloma posledica tako osovražene- ga § 7 davčne novele, po katerem se je pridobnina določala po zunanjih znakih. Skupnim prizadevanjem se je v preteklem letu posrečilo, da je bila ta določba o davčnem minimu z zadnjim dvanajstinskim zakonom črtana. Novoimenovani davčni odbori so pri zadnji odmeri skušali omiliti trdote prejšnje odmere, kolikor je bilo to pač v danih razmerah mogoče.

Enako kot pri pridobnini se kaže porast obdavčitve tudi pri drugih vrstah direktnih davkov, zlasti pri davku na poslovni promet.

Glede davčne prakse poročajo združenja iz različnih krajev različno. V nekaterih srezih se pretirava v izvajanju zakonov in izterjevanju davkov, dočim iz drugih krajev take pritožbe ne prihajajo. Nekatera združenja celo poročajo, da ni niti enega člana, ki mu ne bi bili predmeti zarubljeni. Število rubežni za plačilo davkov za leta 1934 na področju dravske finančne direkcije je znašalo preko 195.000, kar znači, da je vsak drugi davkoplačevalec zarubljen. To nam dokazuje, da je težko za denar in da davkoplačevalci le z napetjem skrajnih sil zadoščajo davčnim obveznostim. Nesorazmernost med denarnim dohodkom odnosno zaslužkom in obdavčitvijo **pstaja vedno občutnejša**. Poleg tega pa je velika ovira za plačevanje davkov nelikvidnost terjatev in naložb. K pomanjkanju gotovine v vrstah davčnih zavezancev prispeva tudi mnogo imobilnost in zaščita denarnih zavodov, v katerih imajo mnogi svoja zamrzla dobroimetja, ki so jim služila kot rezerva za primer neprimlik, a jih danes ne morejo niti v slučaju najnujnejše potrebe uporabiti. Zato se ne smemo čuditi, če je obenem s povečanjem davčnih bremen porastel tudi davčni zaostanek, ki pa je še vedno kljub vsem težkočam sorazmerno mnogo manjši kot v drugih banovinah.

Reforma sestave in področij davčnih odborov je v začetku izzvala sicer nesigurnost med gospodarskimi krogi in domnevo, da v novi sestavi ne bo mogoče zadostno zastopati interesov davkoplačevalcev, vendar je skrbna izbira članov in poznejše delovanje davčnih odborov dokazalo, da so po večini kos svoji nalogi, posebno z ozirom na dejstvo, da je finančni minister končno pristal na to, da pride med člane odbora, ki zastopajo finančno upravo, tudi po en predstavnik davkoplačevalcev.

Pavšalna pridobnina, ki jo plačujejo mali obrtniki na deželi, je še vedno povod mnogih pritožb in pretostov, kajti ta pavšal je v današnjih razmerah mnogo previsok in ne odgovarja več dejanskemu zaslužku podeželskega obrtnika. Poleg tega se mora upoštevati, da zlasti naš podeželski obrtnik ni zaposlen preko celega leta, temveč dejansko obratuje komaj nekaj mesecev. Radi tega smatram, da je prvenstvena naloga naših gospodarskih predstavnikov, da odločno vztrajajo na tem, da se predlogi ljubljanske zbornice za noveliza-

cijo zakona o nepsrednih davkih, ki jih je stavila na konferenci zbornice v Splitu v juniju lanskega leta, v neizpremenjeni obliki sprejmejo, kajti le tako bo ustrezno in vsaj delno pomagano našim obrtnikom. Bistvo tega predloga je, da se pavšal raztegne na vse male obrtnike in glede na kraj njihovega obratovanja, pač pa se višina pavšala ravna po velikosti kraja in to v znesku od 80 do 240 dinarjev letno na obrtnika. Pri tem pa naj se upošteva tudi, koliko časa je mali obrtnik dejansko obratoval. Poleg tega ima ta predlog še to ugodnost, da more mali obrtnik, ki ne želi pridobnine plačati pavšalno napraviti davčno napoved in s tem se mu pridobnina odmeri v davčnem odboru.

Stojimo na stališču, da bo treba z vsemi razpoložljivimi sredstvi vztrajati na tem, da se davčna obremenitev, ki je dosegla kljub slabim časom, v kakršnih se obrtništvo še nikdar ni nahajalo, tako neznosno višino, vendar že zniža vsaj na ono mero, ki odgovarja dejanskemu položaju in splošnim gospodarskim prilikam.

V takih razmerah se ne moremo čuditi, da z vsakim dnevom narašča število onih, ki se skušajo izogniti javnim dajatvam s tem, da obratujejo brez vednosti oblasti odnosno brez njihovega dovoljenja.

Število teh šušmarjev se vedno večja. S tem pa se izpodjedajo tla legalnim rokodelskim obratom, ker vsled velikih javnih dajatev ne morejo vzdržati konkurence z onimi, ki so teh stroškov oproščeni.

Čeprav so v obrtnem zakonu določene občutne kazni za tako neupravičeno izvrševanje rokodelskega obrta brez oblastvenega dovoljenja in čeprav je kr. banska uprava izdala na svoje prvostopne upravne oblasti ponovno najstrožja navodila in odredbe o strogem zatiranju šušmarstva, se je vendar pokazalo, da **mnoga oblastva postopajo kljub vsem odredbam še vedno preveč prizanesljivo**. Pri tem se sklicujejo na socialno stran, kar pa ni točno, ker če so potrebni obzira šušmarji, so še veliko bolj upravičeni zahtevati takega obzira legalni obrtniki, ki so kot davkoplačevalci močan steber države, ki pa bo pri takem postopanju naših oblasti kmalu prenehal biti opora države, ampak bo nastal splošen kaos, od katerega pa bo imela največjo škodo država sama.

Dogajajo se celo slučajji, da oblasti že celo izrečene kazni omiljujejo ali celo odpustijo. Več takih pritožb, ki smo jih prejeli od združenj, smo poslali Zbornici odnosno kr. banski upravi ter smo uverjeni, da bo banska uprava v interesu avtoritete oblasti ukrenila vse potrebno, da se bodo vpoštevali predpisi njenih odredb in zakona ter da se bo ustreglo tudi drugim zahtecam glede zatiranja šušmarstva.

K vsemu temu se pridružuje že ponoven porast **nelegalne konkurence**, ki najbolj spodjeda tla solidnemu obrtniku. Pred leti, dokler je bila pridobitna konjunktura še na višku, besede nelegalna konkurenca še

**All ste že Ček. račun 10.860
poravnali naročnino!**

skoro poznali nismo. V zadnjih letih pa se pojavlja v tako veliki meri, da resno ogroža ves obrtniški stan. V današnjem gospodarskem položaju zavzame eksistenčni boj take ostrine, da se ne vprašuje, na kak način in po kakšnih metodah si hoče nekdo priboriti košček kruha, pri tem pa prav nič ne pomisli, da z nelojalno konkurenco uničuje obstoj sebi in svojim tovarišem in izpodkopava ugled rokodelskemu stanu, ker z nemogočnimi cenami ne more nuditi prvo-razrednih rokodelskih izdelkov.

Obstoječa gospodarska stiska sili k zmanjšanju konzuma in prebivalstvo se omejuje le na najpotrebnejše. Radi tega je v takih razmerah zlasti v nekaterih strokah število obrtnikov še vedno preveliko, čeprav bi v normalnih gospodarskih prilikah od obrti živeli poleg obstoječih še lepo število mladih mojstrov. V položaju pa, v katerem se nahajamo danes, je vsako novo prijavljanje obrtov odveč, ker že stari obrtniki nimajo dovolj zaslužka, tem manj ga pa morejo imeti oni, ki si na novo ustanavljajo svojo samstojnost v rokodelskih poklicih. V tem ziru je naš obrtni zakon pomanjkljiv, ker omogoča udejstvovanje v rokodelskih obrtih že skoro vsakemu. **Borba za delo, ki ga ni dovolj, vodi do tega, da se prevzemajo dela za vsako ceno.** S tem postajajo vsa prizadevanja solidnih obrtnikov, da bi ohranili svoj standard, vedno brezuspešnejša.

Najnevarnejši konzument obrtništvu so državna podjetja in ustanove, ki s pomočjo svoje pozicije in privilegijev konkurirajo privatniku. Delavnice državnih in samoupravnih ustanov izpodjedajo tla privatni inicijativi, ker morejo uspešno konkurirati, saj ne plačujejo niti davkov niti drugih javnih bremen. Smatramo, da taka gospodarska politika državnih ustanov in podjetij ni koristna in ne vodi k pravemu cilju. Ne sme biti namen državnih podjetij, da otežavajo delo privatnih, ki so nosilci največjih javnih bremen, posebno pa ni to potrebno tam, kjer gre za navadno rokodelsko delo. Bil bi že skrajni čas, da tudi država in njene samouprave uvidijo, da s takim postopanjem le škoduje sebi in vsemu narodnemu gospodarstvu.

Preteklo leto nas je iznenadil ukrep, s katerim so bile **javnim nameščencem reducirane draginjske doklade** in to baš v dobi, ko se je podražila pšenica, usnje in tekstilno blago in tudi mnoga druga živila. Smatramo, da je v okviru izvajanja štednje redukcije prejemkov, o katerih je bilo znano, da so že pred znižanjem predstavljali komaj še eksistenčni minimum, gotovo zadnje sredstvo, ki se sme uporabiti le v najskrajnejšem primeru, ko so predhodno izčrpane vse druge možnosti, da bi se znižali državni izdatki.

Že v svojem lanskoletnem poročilu smo omenili zavarovanje samostojnih obrtnikov, katerega predvideva obrtni zakon. Uredba, ki bi jo moral na podlagi v smislu zakona predpisati minister trgovine in industrije, še vedno ni izšla, čeprav je problem socialnega zavarovanja obrtništvu tako važen in nujen, da bi se moralo že vendar končno pristopiti k rešitvi tega vprašanja.

Glede razdolžitve obrtništvu je bilo v preteklem letu mnogo govora na konferencah zbornic in so bili sprejeti predlogi in načrti, vendar je kljub prizadevanju vseh organizacij in naših predstavništev ostalo to važno in nujno vprašanje še vedno nerešeno in odprto.

Izgleda, da se oblasti vse premalo zanimajo za bitna vprašanja obrtništvu. Zato je Inaša dolžnost, da opozorimo vse merodajne

činitelje in zahtevamo, da se tudi obrtniška vprašanja že vendar enkrat stavijo na dnevni red, kajti sama po sebi se ta vprašanja ne bodo nikdar rešila. Odlaganje njihovega reševanja pa prinaša našemu gospodarstvu le ovire in otežuje situacijo.

Položaj, ki se v njem danes nahajamo, nas sili, da se še bolj oprimo svojih organizacij, kajti le v skupnem in složnem delu moremo računati na uspehe. Čeprav je bilo preteklo leto za naše gospodarstvo tako težko in gospodarska stiska še vedno ni popustila, mrmo v našem boju trdno vztrajati s podvojenimi silami delati za naše izboljšanje.

Pri tem moram z obžalovanjem obsoditi delo onih naših stanovskih tovarišev, ki so si postavili za svojo glavno nalogo samo to, da razbijejo našo skupnost, da ovirajo delo naših organizacij in s tem škodujejo sebi in svojim tovarišem. Živimo v času, ko so nam stanovske organizacije potrebne bolj kot kedaj, zato mora biti dolžnost vsakega zavednega obrtnika, da v svojih organizacijah krepko sodeluje in da njihovo delo v vsakem oziru podpira.

Okrožni odbor je v času svojega triletnega obstoja pokazal ponovno, kako koristna in potrebna je taka matična organizacija ne samo obrtniškim združenjem kot takim, temveč tudi obrtnikom samim. Saj je posredoval v nešteto primerih in vsakovrtnih vprašanjih in priznati moram, da so bila njegova posredovanja vedno uspešno rešena.

Živahno pozdravljen od zborovalcev je povzel besedo podpredsednik Zbornice in predsednik obrtnega odseka g. **Josip Rebek:**

»Tri leta poteka, odkar je bila ustanovljena institucija Okrožnih odborov. Ta institucija je stopila v življenje v dobi največje gospodarske stiske, ko je naš obrtnik prišel tako daleč, da še komaj životari in da danes nima več kruha. Naš položaj ni samo kritičen, temveč v pravem pomenu besede obupen. Vse naše peticije, vse pritožbe obrtniških organizacij niso našle onega uspeha, katerega smo pričakovali. Zato pa morajo biti naše prošnje v bodoče zahtevne. Vi, gospodje delegati, pa morate med obrtništvom dvigniti dobro voljo, da se bo složno kot en moč oklenilo svojih stanovskih organizacij. Tožbe, da nam vse to nič ne pomaga, češ da ni uspehov, niso na mestu, kajti uspehi so tolikšni, da bomo danes ali jutri pokazali, kje je naša moč in naša pravica. Krivda naših neuspehov je na nas samih, ker se preveč pogosto udajamo, zato moramo združiti vse naše sile in v našem boju krepko vztrajati. Zbornica za TOI je vedno sledila obrtniškem gibanju. Toda pozabiti ne smemo, da je organizacija okrožnih odborov pred kratkim zgrajena

Ivan Bricelj

pooblaščen graditelj

Ljubljana, Slomškova ul. 19. - Telefon 25-27
Gradbeno podjetje in tehnična pisarna za vse vrste visokih in nizkih zgradb.

Izvršujem stanovanjske in trgovske hiše, industrijske zgradbe, popravila in adaptacije v priznani solidni kakovosti po najnižjih cenah. Tlakujem ceste z lesenimi in kamenitimi kocami, kakor tudi z modernim betonom v najrazličnejših načinih.

Strokovni posveti brezplačni.
Kdor podpira domači slovenski obrt, podpira s tem sebe in svojo narodno zavest.

Pristopajte k svoji „Obrtniški samopomoči“!

in da obrtništvu doslej še ni bilo dovolj složno povezano. Sedaj pa prihaja doba borb in dela in uspehi ne bodo izostali, ako bo obrtništvu pravilno razumelo pomen in potrebo okrožnih odborov. Doslej je bilo med nekaterimi obrtniki še nezaupanje do okrožnih odborov, ker so bili člani imenovani. Letos pa bodo najbrže izvedene volitve. Nam samim je na tem, da se te volitve čim prej izvedejo, toda te volitve ne smejo biti nikak politični eksperiment, ampak morajo priti v upravo najboljši izmed najboljših. Eno sveto načelo nas je vedno vodilo pri vsem našem delu, da nismo nikdar dopuščali političnih eksperimentov v naših organizacijah, pa tudi v bodoče ne smejo postati naše ustanove torišče političnih strasti.

Besede g. Rebeka so izzvale živahno odobravanje med vsemi zborovalci.

G. Bajcar iz Zagorja je orisal obupen položaj obrtništvu v tem rudarskem revirju, kjer je bilo zaposlenih včasih preko 1600 rudarjev, sedaj pa jih je še komaj 600 in še tem prete prve redukcije.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Lojze Hočevan, posnemamo, da je v ljubljanskem okrožnem odboru včlanjenih 67 združenj, med temi 49 stanovskih in 18 skupnih. V Ljubljani sami je 30 strokovnih združenj, od katerih so nekatera za vso Slovenijo. Število včlanjenih obrtnikov znaša približno 7700. Mnogo neprimlik ima okrožni odbor z izterjevanjem članarine, kar mu povzroča velike stroške in ne dovoljuje bolj produktivnega dela za obrtništvu. Nato našteva poročilo podrobno vse akcije, ki jih je okrožni odbor podvzel v teku zadnjega leta.

Blagajniško poročilo je podal g. Miroslav Urbas. V preteklem letu je imel okrožni odbor 57.401,05 Din dohodkov in 54.899,40 Din izdatkov; saldo znaša torej Din 2501,65.

V debati o reorganizaciji združenj je povedal g. dr. Pretnar, da se bo morala taka reorganizacija prej ali slej izvršiti, čeprav bo morda kje v živo zadela, kajti sedanje število združenj (168) je za dravsko banovino preveliko.

Sekretar banske uprave g. Fran Šink je izjavil, da bo banska uprava vedno upoštevala upravičene predloge in želje obrtništvu. Govoril je o šušmarstvu ter o težavah, ki jih imajo oblasti pri preganjanju nezakonitega obratovanja.

Sledili so samostojni predlogi in sicer je predlagal g. Urbas, da naj Okrožni odbor ukrene vse potrebno, da se krošnjarenje po hišah prepove, ali vsaj omeji, šoloobveznim otrokom pa naj se popolnoma prepove. Soglasno in z odobravanjem je bil sprejet predlog, ki ga je stavil. G. Primožič glede **uvredbe obveznega socialnega zavarovanja za obrtnike.** Okrožni odbor mora začeti ponovno akcijo, da se obrtniško starostno, onemoglostno in bolniško zavarovanje izvede čimprej in da ne bo ostalo samo na papirju.

Glede davčne prakse je bilo sklenjeno, da naj gre deputacija k finančnemu direktorju in zahteva, da se izterjavanje davkov in davčnih zaostankov omili. Sprejetil je bilo tudi več drugih predlogov, tako n. pr. glede izterjavanja prispevkov za OUZD in predlogi združenja mlinarjev in žagarjev v Kranju in predlogi g. Lenarčiča iz Vel. Lašč, ki se nanašajo predvsem na pobijanje nelegalnega obratovanja itd.

Lepo uspelo zborovanje, ki je trajalo polnih 5 ur, je zaključil predsednik g. Iglič s pozivom na vse obrtništvu, da se krepko oklene svojih stanovskih organizacij in v njih vztrajno sodeluje, kajti le tako bomo doživeli trajne in vidne uspehe.

Uredba o volitvi svetnikov za TOI

Aktivna volilna pravica.

(Člen 7.)

Aktivno volilno pravico ima vsak pripadnik zbornice, bodisi da je pripadnik zbornice kot fizična oseba, bodisi kot pravna oseba. Fizične osebe imajo aktivno volilno pravico, če: 1. so državljani kraljevine Jugoslavije; 2. uživajo vse grajske pravice; 3. opravljajo najmanj leto dni samostalno in upravičeno kak obrt v zborničnem območju v smislu zakona o obrtuh ali se bavijo s katero izmed drugih gospodarskih panog in strok, navedenih v § 394., odstavek (1.) ob. z. **Pravne osebe** imajo aktivno volilno pravico, ako opravljajo najmanj leto dni v zborničnem območju katerikoli obrt v smislu gornje 3. točke.*

Uredba izrečno pripominja, da gre vsem tem osebam aktivna volilna pravica, brez ozira na to, ali imajo na področju zbornice glavni obrat ali pa podružnico, da so le povezani dokladi ali prispevku za vzdrževanje zbornice. Ker določajo pravila ljubljanske zbornice v svojem členu 4., da so pripadniki zbornice vse fizične in pravne osebe, ki izvršujejo obrt v smislu odredb obrtnega zakona, ali ki se bavijo s katero drugo gospodarsko panogo, navedeno v § 394., odstavek (1.) ob. z., najsi imajo na področju zbornice glavni obrat ali sedež podjetja, ali pa podružnico, je to določilo v skladu z določilom uredbe glede aktivne volilne pravice za podružnice onih glavnih obratov, ki se nahajajo izven zborničnega področja. Podružnicam teh obratov je s tem priznana enakopravnost z drugimi obrati, odločilna pa je zavezanost zbornični dokladi.

Iz zgoraj navedenih določil torej sledi, da imajo aktivno volilno pravico tudi ženske, ki so pripadnice zbornice, nimajo je pa inozemski državljani, ki izvršujejo katerikoli obrt na zborničnem področju, četudi so zavezani zbornični dokladi. Voliti smejo le tiste osebe, ki uživajo vse državljanske (grajanske) pravice.

Vsak volilec mora nadalje izvrševati svoj obrt najmanj eno leto dni. Rok leta

dni se računa od dne, ko se jo po zakonu pridobila pravica, opravljati obrt. V smislu določil § 96. ob. z. se pridobi pravica, opravljati obrt, čim je bilo imetniku obrta izdano pooblastilo oziroma dovolilo. Za rok leto dni bi bil torej merodajen datum izdanega pooblastila ali dovolila. Izjema velja v smislu § 97., odstavek (2.), ob. z. za slučaj, če pristojno obče upravno oblastvo ne bi v 15 dneh na prošilčno vlogo izdalo nikake določbe oziroma mu tudi ne izdalo pooblastila, ker sme prošilec po izteku označenega 15dnevnega roka na podstavi vložene prijave začeti poslovanje, vendar pa le v primeru, ako oblastvo naknadno z obrazloženo odločbo ni zavrnilo prijave in ustavilo nadaljnjega poslovanja. Zato vsebuje uredba še to-le določilo:

Zanimiva pravda Bate v Ljubljani

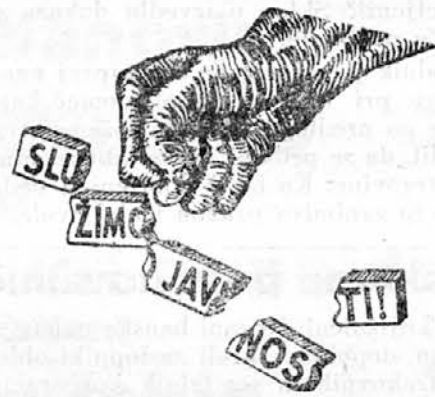
Zborovanje »Narodne Odbrane«, ki se je vršilo dne 7. oktobra 1934 v okvirju akcije »Svoji k svojim« je bilo na dnevnem redu tukajšnjega sreskega sodišča dne 23. januarja t. l. Na omenjenem zborovanju je med drugimi nastopil kot govornik Franjo Kristan, čevljarški mojster iz Ljubljane. Ostro je kritiziral delo in sistem Bat'e, češ da ogrožata eksistenco tisočev čevljarških rodbin širom Jugoslavije.

Radi tega govora je tvrdka Bat'a vložila zoper Franja Kristana pri ljubljanskem sreskem sodišču tožbo radi klevete in prestopka po zakonu o nelojalni konkurenci. Tožbo je sodišče preteklo pomlad zavrnilo z utemeljitvijo, da tvrdka Bat'a po zakonu ni upravičena tožiti, ker so se po Kristanu izrečeni očitki nanašali le na Jana Bat'o osebno kot lastnika Bat'ovih tvornic, ne pa na tvrdko, ki je protokolirana v Jugoslaviji.

To razsodbo je prizivno sodišče razveljavilo in vso zadevo vrnilo v ponovno razpravo sreskemu sodišču z utemeljitvijo, da se mora šele v sodnem postopanju ugotoviti, v koliko gre za Bat'o osebno in v koliko za Bat'o kot jugoslovensko tvornico.

Če je bil obrt prijavljen za registracijo po § 456. ob. z., bi bil po določilih uredbe pogoj glede roka leta dni izpolnjen, neglede na to, ali se je izdalo pooblastilo ali dovolilo.

Volilni red za ljubljansko zbornico iz l. 1927 je poleg določil, ki smo jih po novi uredbi pravkar navedli, vseboval še pogoj, da mora oseba stalno stanovati v zborničnem okrožju. Ta pogoj je nova uredba ob prvi objavi tudi vsebovala, kesneje pa je bil pri izpremembah in dopolnitvah črtan. Stari volilni red je nadalje leto dni samostalnega in upravičenega opravljanja obrtu terminiral do dne, ko se razgrnejo volilni imeniki. Tega nova uredba iz neznanih razlogov ne vsebuje. Tudi je stari volilni red podjetjem, od katerih je zavisna njih volilna pravica, nalagal pogoj dejanskega obratovanja. (Dalje prih.)

Tako se je vršila 23. januarja ponovno razprava, v kateri je sodnik dr. Rus povzel vse glavne, doslej od obeh strank predlagane navedbe in dokaze.

Zastopnik zasebne tožiteljice g. dr. Frlan je nato preciziral tožbo in navajal, s katerimi besedami se tvrdka Bat'a čuti užaljeno in oškodovano. Seveda so njegove smešne in za obrtnike, ki čutimo na lastni koži, metode prve jugoslovanske tvornice cipela i gumene obuče »Borovo« — absurdne trditve izzvale salve smeha. Branilec obto-

Alojzij Pavlin:

Zgodovina mode dveh tisoč let

Čez 300 pa je samo v Parizu podjetij, ki s podkupovanjem, včasih tudi tatvino in velikim rizikom, zvedo za posebnosti bodočih in nastajajočih modelov. Te potem kopirajo in za drag denar kot favorite bodoče mode, razpošiljajo po vsem svetu. Zgodilo se je, da ugledna obiskovalka revij najnovejše mode ni bila pripuščena k predvajanju, ker je nosila model, ki bi moral biti takrat šele prvič prikazan. Vso to zakulisno borbo in dirko samo ta primer dovolj osvetljuje. Vsi ti modeli imajo točno določen namen in čas uporabe, tako imamo jutranje, dopoldanske, popoldanske, male in velike večerne toalete. Najnovejše imenovane: za 6.—10. ure večer, ki naj za čas krize nadomestijo drage večerne obleke. Kožuhe, plašče in kostume za dopoldne, popoldne in večer, šport in promenado, za avto in potovanja, za dež in solnce. Vse to, le za gornje desetisoče. Pri nas dominira famozni plašč za vse, včasih posrečen, včasih tudi ne, kakor so zahteve in sredstva, pa okus in zmožnost krojača ali šivilje združiti da. Največkrat to ni tako lahka stvar, premajhna in odločno nezadostna možnost izobrazbe našega obrtništva, delo še otežuje. Le kdor ima prirojen okus in smisel, veliko ljubezen do poklica, pa ogromno potrpljenja, se more v takih prilikah uspešno udejstvovati. Moda

danes ne zahteva več samo ročne spretnosti v šivanju, temveč zmožnost samostojnega ustvarjanja, estetskega okusa, poznanja klasičnih linij, telesnih oblik anatomije, pa še geometrije. Kajti moda ne predpisuje detajlov natančneje, ona določa linijo in silhueto, temeljni princip in mesto spremembe, njeno izvršitev pa mora prepuščati individualiteti in zahtevi, sicer bi postala uniforma. Tako vidimo, da moda, le ni taka tiranka kot se misli, tiranijo uganja le nad tistim, ki po njenih navodilih ničesar lastnega ustvariti ne zna. Še manj rentabilna kot slepa poslušnost, pa je prevelika ozko-srčnost, ali sploh odpor proti vsaki novosti, kar se ponavadi maščuje s prehitro zastarelostjo. Vsake stvari se človek s časom privadi, čez leto ali dve se mu zdi nemogoče in smešno, na kar je prej prisegal z vsem prepričanjem. Včasih naravnost smešno vpliva negiranje novosti, katero je sprejel že ves svet, po poedincu, ki ni dovolj elastičen, da bi sledil hitremu tempu današnjega časa. Ravno tako je z nekakim polovičarstvom kot posledico neodločnosti, nekako koketiranje z modo. Žongliranje moda ne prenese, slabe posledice takega postopanja lahko opazujemo vsak dan, na škodo pravilni modi in njenemu ugledu. To ne samo v kroju, še precej več se v tem pogledu greši v materialu in uporabi. Capes, ki ga je moda prinesla kot dopolnilo dragocene večerne toalete v hermelinu, sem vi-

del kopiran v cenemem plišu. Naj je to nedvednost ali slab okus, vsekakor se je treba zavedati, da bi v sračjem perju tudi pav izgubil naslov kralja plišev. Revščina še ni opravičila neokusnosti, kakor okus ni pogoj bogastva. Po taki logiki bi morali vsi pešci pred seboj nositi volan od avtomobila, ker se pač nekateri z njim lahko vozijo. Pravilna uporaba materiala je temeljna zahteva. Vedeti je treba, da je iz gostega in kompaktnega blaga prejšnjih let, nemogoče narediti mehko podajočo, oprijeto linijo obleke zadnje mode. Ravno vsled tega so modeli tako mnogolični, da se lahko ponovijo tudi zastarele obleke in tkanine. Še posebno so take vrste blaga pri ljudeh, ki so se jih privadili in jih preizkusili, deležne večjega zaupanja kot najnovejše, ki niso preizkušene in ni vedno najtrpežnejše. — V medsebojni odvisnosti sta tudi material in barva, zato je vzročna nujnost tudi modna barva, ki jo moda prinaša obenem z blagom. Večkrat se dobi kaka vrsta blaga samo v eni ali dveh barvah, iz prostega razloga, ker v drugih ne učinkujejo dobro. Moda mora v barvah sodobnosti varovati harmonijo, ker ena barva drugo lahko ali ubija ali še požlahtni. To harmonijo mora vodstvo mode varovati v interesu javne estetike in barvne slike, ki naj jo vsaka sezija nudi.

(Dalje sledi.)

ženca g. dr. Zajc je nato izjavil, da nastopa obtoženec za svoje trditve dokaz resnice, ter je predlagal razne postopke, ki naj postavijo zanimivo tožbo v pravo luč. V dokaz ene svojih trditev je g. Kristan prinesel par Bat'inih čevljev, s sumljivimi notranjimi kožnimi deli. Tudi sicer je prišlo do zanimivih razprav, o katerih bomo našim čitateljem še poročali, tako tudi o nadaljni razpravi, ki se bo nadaljevala, čim bodo dobljeni nekateri podatki. Od obeh strani je bilo predlaganih tudi več priči, med njimi gg. minister general Živković, dr. Kramar, dr. Mohorič, univ. prof. dr. Bajkić iz Beograda, ravnatelj Bat'ovih tvornic v Borovem Maksimović, podpredsednik Narodne banke dr. Belin in cela vrsta naših čevljar-skih mojstrov. Zastopnik tožiteljice je predlagal, naj se izvrši ogled na licu mesta v tvornici v Borovem, kjer naj bi se sodišče prepričalo, da so vsi očitki o Borovem neutemeljeni! Sklep o izvedbi dokaza si je sodišče pridržalo.

Sodnik je odločil, da se najprej ugotovi, ali gre pri Bat'i za tuj ali domač kapital, ter je po predlogu branilca tožene stranke odredil, da se pribavi Bat'ov akt iz ministristva trgovine. Ko bodo dobljeni ti podatki, se bo ta zanimiva pravda nadaljevala.

Poklicna posvetovalnica

V knjižnični dvorani banske palače so se 21. jan. dopoldne zbrali zastopniki oblasti ter strokovnih in socialnih korporacij na anketo, ki naj bi že končno našla rešitev o vprašanju poklicne posvetovalnice, o kateri se pri nas že celo desetletje breplodno razpravlja. Razpravo je vodil načelnik oddelka za trgovino in industrijo dr. Marn.

Ker pa je ustanovitev take posvetovalnice za nas velike važnosti, je banska uprava dala inicijativo za čimprejšnjo izvedbo. Začetno delo naj se za sedaj omeji le na trgovski in obrtniški naraščaj, pozneje pa naj se razširi na obvezno psihotehniško preizkuševanje vseh učencev, ki stopajo v strokovne šole.

Podpredsednik Zbornice za TOI g. Rebek je naglasil dolgoletno prizadevanje obrtništva, da bi se izboljšale socialne in strokovne razmere za mladi naraščaj. Ker manjka nasveta in orijentacije, kadar se mladi človek odločuje za svoj poklic, doživljamo leto za letom, da množice vajencev, pa tudi pomočnikov, ko zaključijo učno

dobo presedla kam drugam in so tako zaman vsi napor in žrtve pri izučitvi stroke.

Na koncu je bilo sklenjeno, da bodo dosedanji udeleženci ankete tvorili stalen akcijski odbor. Vendar smemo upati, da bo prepotrebna posvetovalnica v resnici kmalu ustanovljena.

Obvestila

* V zadnjem času nas je izredno pestro življenje v naših organizacijah navdalo z novim upanjem, da je obrtništvo vendar prišlo do spoznanja, da je naša moč v dobro organiziranih edinicah.

V prihodnji številki objavimo poročila z zborov v Kočevju, Kamniku, Trzinu, Zgornji Šiški itd.

* **Tvrdka Bat'a v Mariboru, kaznovana radi kršitev predpisov o razprodajah.** Mestno poglavarstvo v Mariboru je s kazensko razsodbo dne 15. oktobra 1935 kaznovalo poslovodjo Bat'e, jugosl. tvornice gume i obuče d. d. Borovo, prodajalne v Mariboru z globo Din 8000 odnosno s 30 dnevi zapore ter s trikratno takso v znesku Din 900. Obenem se je tvrdki Bat'a, prodajalni v Mariboru na podstavi § 400, odst. 2, točke 2 zakona o obrtnih odvzela za 1 leto pravica izvrševanja obrti. Citirani prekršek je bil storjen s tem, da je poslovodja Bat'e, prodajalne v Mariboru, dal dne 2. oktobra 1935 brez odobritve deliti v Mariboru po ulicah 6000 do 10.000 reklamnih letakov o prodaji 10.000 parov raznih čevljev z malimi napakami po globoko znižanih cenah (povprečno 50%) in je imel obenem te cene izobešene v izlozbi, s čemer se je utegnulo v javnosti ustvariti prepričanje, da se vrši razprodaja oziroma ne glede na naziv z namenom, čim hitreje nadrobne razprodaje uporablja podobno besedilo zaradi reklame. Proti kazenskemu odloku se je poslovodja tvrdke Bat'a pritožil in je kr. banska uprava pritožbo s kazensko razsodbo z dne 7. januarja 1936 VIII. No. 7.034-1 rešila tako, da je po mestnem poglavarstvu v Mariboru izrečeno denarno kazen v znesku Din 8000 odnosno 30 dni s taksami Din 1.050 potrdila, dočim je kazen, prisojeno po § 400 obrt. zak., t. j. odvzem obrtne pravice za dobo 1 leta, razveljavila.

* V Upr. Zavoda za izradu vojne odeće v Beogradu se vrši dne 6. februarja t. l.

ofertalna licitacija glede dobave 150.000 komadov jutinih vreč in dne 8. februarja glede dobave 100.000 komadov jutinih vreč.

V pisarni štaba Granične trupe v Skoplju se vrši dne 25. februarja t. l. ofertalna licitacija za dobavo 60 komadov kompletnih strelovodov.

* Te dni je v Beogradu položila izpit za žensko krojaško obrt pri Združenju obrtnikov v Beogradu gđ. Milena Prodanović, dajakinja filozofije.

ZANATSKA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

PODRUŽNICA LJUBLJANA

Gajeve ulica 6.

Centrala Beograd.

Delniška glavica Din 75.000.000

Udeležba države Din 30.000.000

Glavna podružnica Zagreb

Podružnica Sarajevo

PODELJUJE

obrnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoči račun, posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev, delnic Narodne banke in Privilegirane Agrarne banke.

SPREJEMA

na obrestovanje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun, katere izplačuje brez omejitve.

UPRAVLJA

imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij. Izvršuje vse ostale bančne posle.

Brzjavni naslov: »Zanatska« Ljubljana. — Telefon št. 30-20. — Račun Poštne hranilnice št. 14.003.

Kreditno društvo

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice

in kredite v tekočem računu vsem

kredita zmožnim osebam in tvrdkam

»INDUS«, tovarna usnja in usnjenih izdelkov, družba z o. z. Ljubljana

Tovarna gonilnih jermen izdeluje v najboljši kakovosti: Vse vrste transmissijskih jermen znamke »Panther«, »Kron«, Indus »Special-Citrontan«. Tehnične predmete za tekstilno industrijo kakor Pikerje, udarne kapice, udarna jermena, manšete, tesnila itd.

Tovarna usnja izdeluje vse vrste usnja, krom in galunski stroj, telečji in goveji boks, kravine, dulboks, blankusnje, usnje za knjigoveze, svinjsko usnje za galanterijo in sedla.

Tovarna galanterijskih izdelkov izdeluje kovčge, gamaše, opasače, žoge, aktovke itd.

DOMAČI KAPITAL!

DOMAČI DELAVCI!